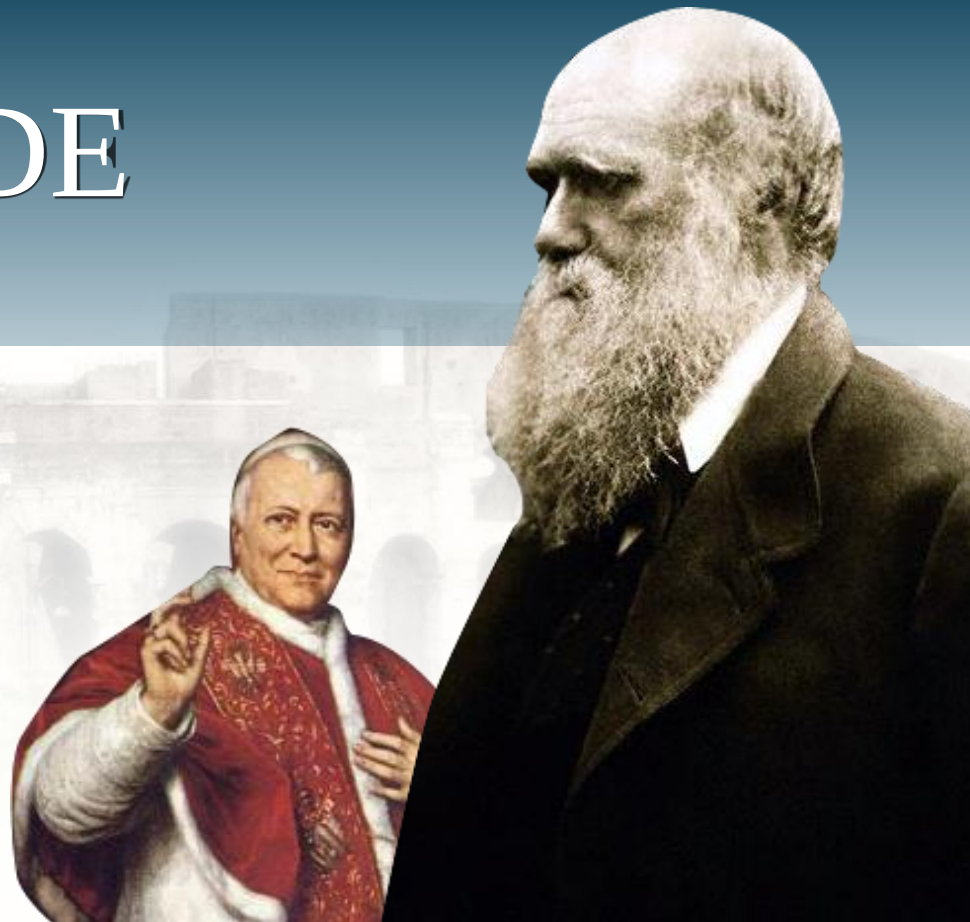

KPL 14

TIEDE

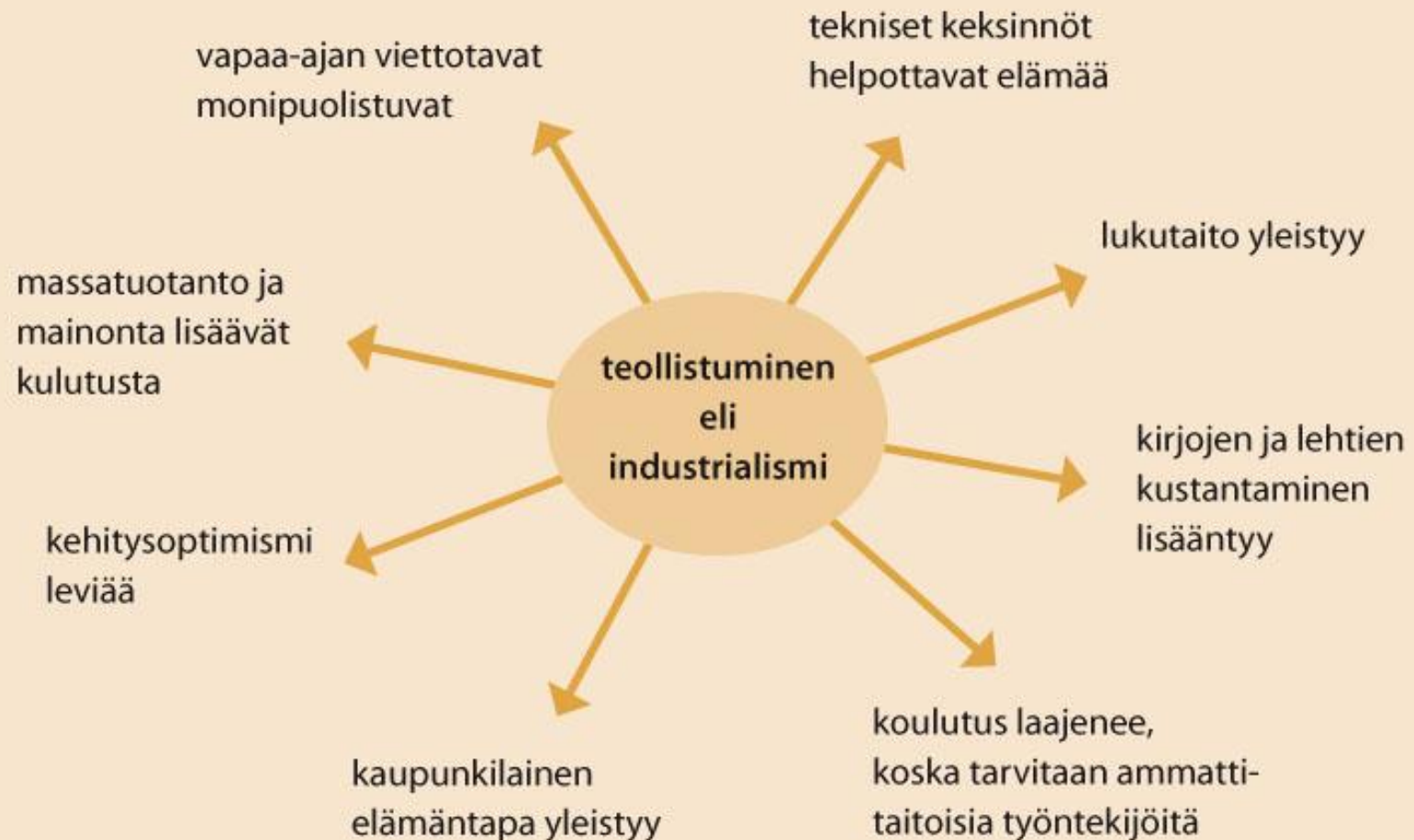
Tiede uskonnon haastajana

Kirjoita!

- Uskonnon asema väheni 1800-luvulla:
 - **Valistuksen vaikutus**
 - **Yhteiskunnan muutos**
 - **Teollistumisen ja kaupungistumisen vaikutus ihmisten arvoihin (marxismin vaikutus?)**
 - **Tieteellisen maailmankuvan vakiintuminen**
- Toisaalta kasvavan keskikuokan arvomaailmassa korostuivat uskonnollisuus, sovinnaisuus ja säädyllisyys.

Teollistumisen vaikutus kulttuuriin

Teollistumisen vaikutus kulttuuriin

HISTORIA JA ARKEOLOGIA

- Historiatiede syntyy: Leopold von Ranke kehitti historian tutkimuksen menetelmiä.
- Kiinnostus arkeologiaan lisääntyy → Egyptin ja Lähi-idän kaivausten saaliit museoitin Eurooppaan.

LUONNONTIETEET

- Charles Darwinin evoluutioteoria

FYSIIKKA

- Marie Curie oli merkittävin radioaktiivisuuden tutkija.
- Albert Einsteinin suhteellisuusteoria muokkasi maailmankuvaa ja loi pohjaa kvanttifysiikalle ja kosmologialle.

TIETEIDEN EDISTYMINEN 1800-LUVULLA JA 1900-LUVUN ALUSSA

YHTEISKUNTATIETEET

- Yhteiskunnan ilmiöt tutkimuksen kohteiksi luonnonilmiöiden tapaan: havainnot, mittaukset ja lainalaisuudet.
- Auguste Comte kehitti sosiologian.
- Darwinin teorioista juonnettiin yhteiskuntaa selittävä sosiaalidarvinismi – oppi ihmisrotujen epätasa-arvosta.

KEMIA

- Alkuaineen käsite selvenee.
- Palaminen yhdistettiin happeen.
- Havaittiin, että ihmisen elintoimintojen perusyksikkö on solu.
- Kehitettiin lannoitteita maatalouteen ja rokotteita infektioitauteihin.
- Orgaaninen kemia loi pohjaa modernille lääketieteelle.

LÄÄKETIEDE

- Mikroskooppi, nukuttaminen ja röntgenkuvaus helpottivat ja tehostivat tutkimusta.
- Tautien aiheuttajiksi todettiin mikrobit → hygienian korostuminen.
- Rokotteiden ja lääkkeiden käyttö tautien hoidossa ja ehkäisyssä alkoi.

Kirjoita!

- Tieteiden kehittyminen lisäsi uskoa eurooppalaisen kulttuurin ylivoimaan.

→ KOLONIAALINEN KULTTUURI.

- Muu maailma valloittamisen ja hyötymisen kohteeksi
- Ajatus ”valkoisen miehen taakasta”

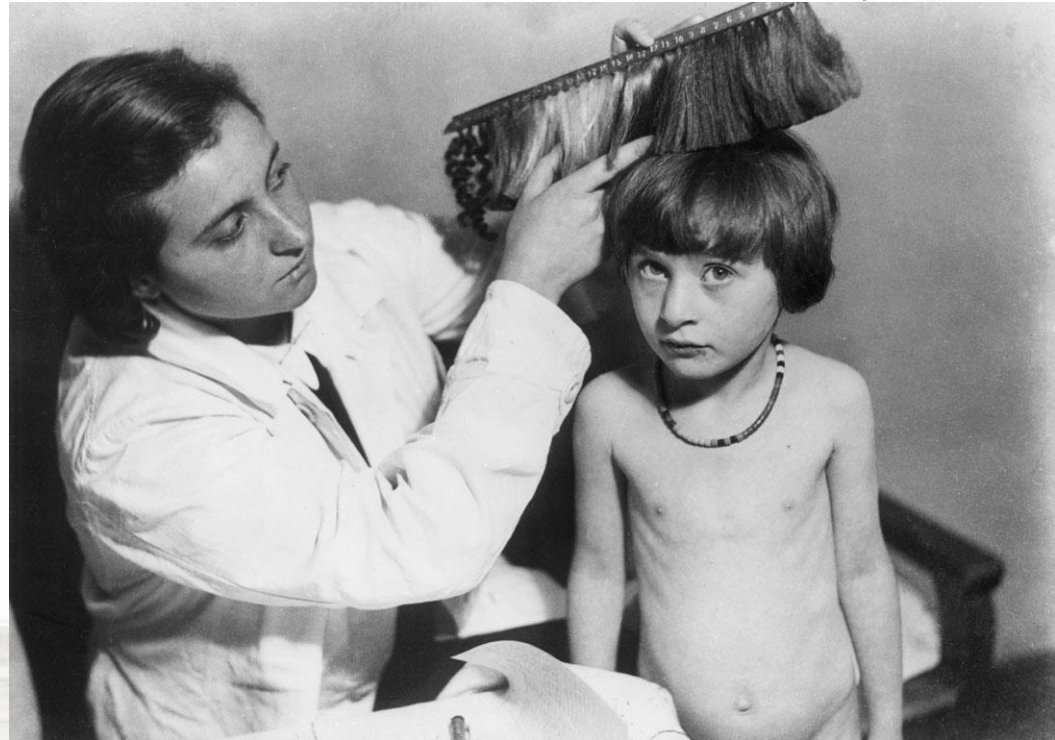

Afrikan eksotiikkaa. 1910-luvun alun postikortti Senegalista.

Rotuopit

Kirjoita!

- 1800-luvulla kehitettiin rotuoppia, jonka mukaan ihmisten eriarvoisuus perustui rotuominaisuuksiin.
- Sosiaalidarvinismi = suuntaus, jonka mukaan luonnonvalinta toimii myös ihmisryhmissä
- Pyrittiin ”ihmisrodun parantamiseen”

Juutalaislapsi rotuhygieenisessä tutkimuksessa 1930-luvun Berliinissä.

- ”parempien” jälkeläisten tuottaminen omassa maassa
- ei-toivottujen ryhmien eli alempien rotujen tai rotusekoitusten lisääntymistä haluttiin estää eristämisellä, avioliittokielloilla ja sterilisoinnilla.
- Ihmisten ulkoisten ominaisuuksien perusteella pyrittiin päättelemään heidän yhteiskuntakelpoisuutensa, kuten tässä vuoden 1893 kuvasarjassa, jossa esitellään rikollisten profiileja.

Planche 41.

Forme générale de la tête vue de profil.

1. Nègre à prognathisme moyen.

2. Type d'Européen prognathe.

3. Prognathisme limité aux os de la base du nez (prognathisme nasal).

4. Prognathisme accentué avec prédominance du menton.

5. Type d'orthognathe.

6. Profil fronto-nasal rectiligne.

7. Tête en bonnet à poil (acrocéphale).

8. Tête en carène (scaphocéphale).

9. Tête en besace (cymbocéphale).

- Siirtomaapolitiikassa alkuperäiskansoja kohdeltiin alempina rotuina.
- Imperialistisen valloituspolitiikan mukaan oli kaikkien etu, että eurooppalaiset veivät sivistystään ”kehittymättömien kulttuurien” alueille Afrikkaan, Aasiaan ja Australiaan.
- Rotuideologiat saivat kannatusta kaikkialla Euroopassa ja USAssa
 - äärimmilleen ne vietiin Hitlerin Saksassa.

Matkantekoa aasialaiseen tyyliin vuodelta 1907.